

DOMAČI PRIJATELJ

LETNIK
ŠTEV. 1

Vse one, ki za leto 1928 še niso plačali naročnine vljadno prosimo, da še danes točno izpolnijo priloženo položnico in nakažejo po možnosti celoletno naročnino v znesku 30.— Din. Na boljšem papirju stane letno 40.— Din.

Kdor naše revije noče naročiti, naj napiše na ovitek lista „Ne sprejem“ in vrne po pošti tekom treh dni, sicer ga smatramo naročnikom in je dolžan plačati najmanj polletno naročnino v znesku 17.— Din.

Da ne bo nepotrebnih pomot, naj vsak naročnik zapiše na položnico natančen naslov. Vsak nedostatek naj se takoj javi z dopisnico naši upravi, Ljubljana Sv. Petra cesta 24. Vsem bomo ugodili, kar je v naših močeh.

One, ki prejmejo pomotoma 2 lista, prosimo, da oddajo svojim znancem 1 izvod. Vsakega posameznika pa prosimo, da med znanci in prijatelji širi naš mesečnik.

Uprava.

Vsebina 1. številke:

Oton Župančič — petdesetletnik. — Epilog (Ada Negri, prevedel A. G.). — Morilec (Gustav Strniša). — Obrazi iz ljubljanske drame (Silvester Škerl). — Iz Rubensovega življenja. — V snegu (B. P.). — Zimska šelesta (Mirko Kragelj). — Onim, ki hočejo ali morajo graditi lastni krov... (Arh. Ivan Zupan). — Širom sveta. —

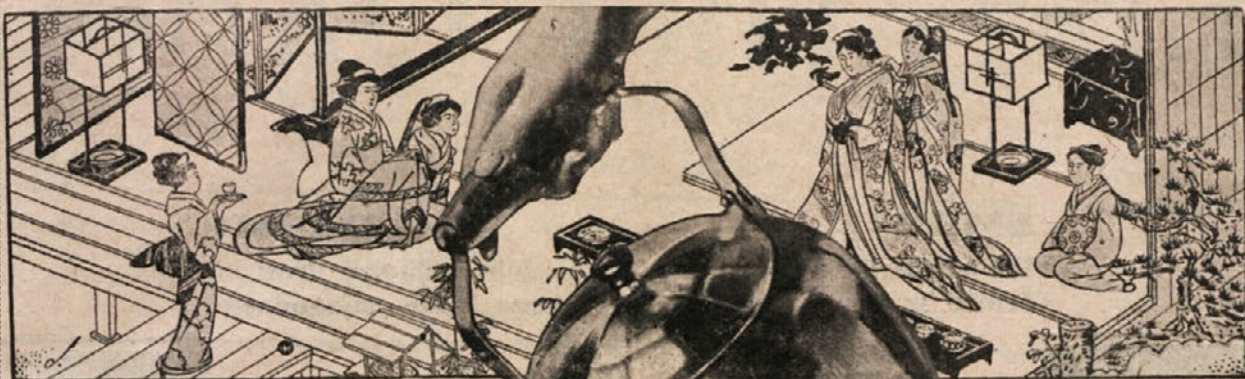
Radio. — Modni saloni v Parizu. — Kadar se ženite... — Film: Ljubezen Jeanne Ney. — Prigode o Lon Chaney-u. — Praktični nasveti. — Glicerini v gospodinjstvu. — Konzerviranje čevljev. — Za naše male. — Naše knjige. — Posebna priloga: Solnčna roža (dr. Fran Zbašnik).

Naslovna stran je delo slikarja — grafika E. Justina.

„Proja“ terpentinska krema daje usnju lep blesk, ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-
TIPIJE, IZDELUJE PO PRED-
LOŽENIH RISBAH, PEROPISIH
IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK
ALI ZA FINEJŠO IZVEDBO V
ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO
PO NAROČILU IN V NAJKRAJ-
ŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA
TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 23

SMUK!

Vsi smučarji se opozarjajo, da se dobe najboljši dresi in čepice iz imprigniranega norveškega lodna najugodneje le pri tvrdki

DRESI!

DRAGO SCHWAB

Ljubljana, Dvorni trg št. 3

Lastni izdelki!

Zmerne konkurenčne cene!

Zaloga oblek, zimnikov, površnikov, dežnih plaščev etc. Angleško in češko sukno, kamgarni, ševjoti itd. v najmodernejših vzorcih.

„DISKOBOLOS“

LJUBLJANA

Specijalna trgovina športnih potrebščin

Tavčarjeva (Sodna) ul. 1 Tovarna: **Sv. Petra c. 75**

ZIMSKO - ŠPORTNE POTREBŠČINE

Smuči, sanke, stremena, krpljice in palice vseh vrst. Smučarski čevlji in pribor. Sprejemajo se smuči v res strokovnjaško popravilo. Montaža stremen.

II 45784

DOMAČI PRIJATELJ

MESEČNIK ZA ZABAVO IN POUK.

Leto II.

31. januarja 1928.

Štev. 1.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 30.— Din, polletno 17.— Din. — Posamezna šte. 4.— Din. — Izdaja: konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek, upravnik agr. Vladimir Sergejev. Za tiskarno J. Blasnika nasl. v Ljubljani Mihael Rožanec. Vsi v Ljubljani. — Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Sv. Petra c. 24. — Rokopise ne vračamo.

Oton Župančič — petdesetletnik

Te dni je slavil eden izmed največjih mož Slovenije — Oton Župančič svoj petdeseti rojstni dan. Slovenija se mu je ob tej priliki glo-

l. 1878 na Vinici v Beli Krajini. Mladostna leta je preživel v svojem rojstnem kraju. Tu je tudi dobil svoj prvi pouk. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, pozneje pa v Ljubljani. Po maturi, ki jo je izvršil l. 1896. se je napotil na Dunaj, kjer je študiral zgodovino in zemljepis. Leta 1903 je v Ljubljani že poučeval kot profesor. Pozneje je potoval in nadaljeval študije v Parizu. V letu 1912. je postal dramaturg pri slovenskem gledališču v Ljubljani. Od osvobojenja dalje je pa dramaturg narodnega gledališča v Ljubljani.

Župančič je po svojem delu — genij. Velike literarne vrednosti so njegove pesniške zbirke: Čaša opojnosti, ki jo je izdal 1899. Pisanice, ki so izšle l. 1900. Čez plan leta 1904, potem Samogovori izšli 1908, Sto ugank 1915 Ciciban 1915, Mlada pota, izšla po svetovni vojni leta 1920, V zarje Vidove, zbirka izšla istega leta in leta 1924. izdana tragedija Veronika Deseniška. — Župančič je dal slovenskemu jeziku novo preobrazbo. Njegova beseda je silno bogata, čista, polna in vendar tako skladna in priprosta, da sega na dno naše duše. Njegove pesnitve so zaklad lepih besed. S ponosom ga lahko imenujemo prvega mojstra našega slovenskega jezika.

boko priklonila, kajti on je prvi slovenski pesnik in pisatelj, ki je izpolnjeval dvojno nalogo: slovensko nacionalno, a obenem tudi splošno človečansko.

Župančič nam je dal tudi številne prevode. Iz angleščine je prevedel znamenita dela Dickensa Chestertona, Shawa, Os. Wilde-ja, Galsworthya, O' Neila in drugih. Iz franco-

Oton Župančič je bil rojen 23. januarja

030028615

ščine je prevedel dela, ki so jih pisali Molière, Voltaire, Daudet, Flaubert, Maupassant, Mérimée, Anatole France, Rostand. Prevajal pa je tudi iz drugih jezikov. Največji in najznamenitejši njegovi prevodi pa so iz del Shakespeara in sicer je prevedel do sedaj že deset njegovih del: Julij Cezar, Beneški trg-

vec, Macbeth, Othello, Zimska pravljica, Sen kresne noči, Komedijska zmešnjav, Kar hočete, Mnogo hrupa za nič, Ukročena trmoglavka.

S svojimi deli je Oton Župančič dokazal, da ni samo glasnik sedanjega ponižanega slovenstva, nego tudi klicar bodočega poveličanega slovenskega naroda.

Ada Negri:

Epilog

Njegova žena je visela med življenjem in smrtjo; in on je sedel poleg nje, sam, in jo čuval.

Ni maral nikogar blizu. Dve zanesljivi sobarici, že priletni in izkušeni, ki sta stopali po prstih in govorili samo šepetaje v kratkih, odrezanih stavkih, sta stregli bolnici, menjajoč se ponoči in čez dan. Zdravnik je prihajal vsake dve ali tri ure.

V vratarjevi sobi se je vpisna knjiga dan za dnem polnila s podpisi. Zelo priljubljena je bila v svojem krogu grofica Sarnici. Pa tudi izven svojega kroga; oboževali so jo tudi siromaki, ki jim je bila izkazala dobrote, ne da bi se pri tem napihovala in ne da bi bila članica kakšnega dobrodelnega društva.

Skozi leta in leta, v njenem salonu, v njeni gledališki loži, pri najsijajnejših plesih, pri diplomatskih obedih, je blestela nesprenemljiva vedrina njene bujne lepote, ki je ni okrnil čas ne z eno gubo in ne z enim sivim lasom.

Nikoli ni bila bolna: nikoli, niti en dan ne. Njeno polno, čvrsto telo z bledim bleskom, ki je zasenčevalo bisere na njenem vratu, ni moglo vzbujati misli na propadanje in razkroj.

Bila je bolj boginja nego žena. Bolezen jo je zagrabila, namáh, brez pridrška, kakor je bilo brez pridrška njeno zdravje in njena lepota. Zdaj je visela med življenjem in smrtjo: in njen mož, ki je bil za dvajset let starejši od nje, ji je stal ob strani, sam.

Dvajset let starejši: to pomeni, da je bil starec. Ponavljal si je to sam sebi gledajoč na nepremično bolnico, ki je težko soplá:

„Star sem: trebalo bi, da sem jaz bolan, da jaz umrem.“

Od tuge in žalosti se mu je glava izgubljala med rameni in so se še bolj trdo zarezale ostre gube na njegovem licu.

Četrto stoletja je preživel s to ženo, ki je bila posebljena jasnost in mirna harmonija: sleherni dan je iznova okusil radost gledati jo in čutiti, kako vsrkava življenje z vsako najmanjšo žilico in uživa vso slast svojega zdravja in svoje lepote!... Nobenega nesoglasja ni bilo med njima: niti zavoljo njene nerodovitnosti, ker je bila prelepa, da bi imela otroke in ker ji tudi ni bilo žal, da jih ni imela. Od svojih prednic iz petnajstega stoletja je grofica Sarnici brezdvomno podedovala svojo masivno postavo, trajno svežost in prekipevajočo kri, katero je, kolikor je le mogla, krotila, da ne bi opazil mož velike razdalje let, ki so ju delile.

Ali štirideseto je prišlo z vso neodoljivo silo življenja in strasti; in kar se je moralo zgoditi, se je zgodilo: ali brez škandala.

Grof, ki je vedel, si je zapečatil srce in usta; in je bil slejkoprej najboljši prijatelj svoje žene.

* * *

Skozi polodprto okno, ki je gledalo v park — (eden od onih divnih, zaprtih parkov, kakršne imajo plemenitaške hiše in ki so skrivna čudesa zelenja v Milanu) je silil v sobo vonj mokre zemlje, mladega listja in šum aprilskega dežja. Deževalo je tako, brez prestanka, odkar je grofica zbolela. Šepet rastlinstva, trepet kapljajoče vlage, tajnosti listov, ki so se zapirali pod dežjem: vse to je bilo čutiti v tej veliki tišini in je skoro lajšalo boleost grofa Sarnici.

Bolnica se je zgenila in z muko dvignila nekoliko trepalnice.

„Si žejna, Frančeška?“

Ni čakal, da mu odgovori; nežno ji je prinesel k izsušenim ustom osvežujočo pijačo.

Bolnica se je zdela nemirna: neprestano je premikala roke pod odejo. Koder črnih las

ji je zakril eno oko: mož ga je odmaknil s kretajo, ki je bila podobna materinski.

„Umiram, Folco.“

Hotela je reči nekaj drugega; ali morda ji je bilo to pretežko in beseda ni našla poti.

Tedaj je spregovoril on. Nikoli ni vedel, ali mu je to, kar je takrat rekel, narekoval neki nagon močnejši od volje, ali je bilo plod dolgega razmišljanja v njegovi notranjosti.

Rekel je:

„Želiš videti Agliardi?“ Dona Frančeška ni mogla spremeniti barve na svojem licu; ali bilo je, kakor da jo je spremenila. Uprla je v moža svoje velike oči: v njih ni bilo ne bojazni, ne ponižanja, ne laži. Bila je ena sama beseda in ustnice so jo ponovile:

„Hvala!“

Mož se je tedaj dvignil; in ko je vstopila ena od sobaric z mrzlim obkladkom, je stopil on k telefonu v drugi sobi.

Čez dvajset minut je skočil inženir Agliardi iz svojega automobila pred glavnim vhodom palače Sarnici, hitel po stopnicah in šel raven in bled mimo strežaja, ki je držal vhodna vrata široko odprta. V veži ga je čakal grof Sarnici, stoječ.

Velika razlika je bila med njima. Agliardi je bil bolj majhne postave, čokat, kakor kovan, z orlovskim profilom in pogledom: bil je poln tiste odporne borbenosti, ki priznava samo zmago. Grof, visok, mršav, nekoliko upognjen: s prosojnimi rokami in nežno telesnostjo starega plemena. Ali isti vzrok bolelosti ju je težil in družil; in v tisti uri sta si bila podobna.

„Frančeški je prav slabo“, je pričel grof.

„Dokler živimo, upamo“, ga je prekinil Agliardi, z despotičnim pogledom in poudarkom človeka, ki hoče ukazovati tudi smrti. Ali takoj je vprašal: „Kaj pravi zdravnik?“

„Ni hotela ona, da prideš. Ona ne more dati izraza svoji volji,“ je nadaljeval grof, ne da bi naravnost odgovoril. „Pozval sem te jaz. Iz usmiljenja do nje.“

Nista več spregovorila besede. Oba sta bila bleda ko zid; ali obraz starčev je vendar ob-

sevala neka vedrina. Stopila sta v bolnično sobo: prvi Agliardi, potem grof, ki je držal odgrnjen zastor.

* * *

V sobi, obloženi z onim razkošnim modrim damastom, ki se prilega samo prelatom in knezom — edina bela lisa je bilo vzglavje in rob postelje — se z Agliardijevim prihodom nič ni spremenilo. Molče je vse soglašalo. Okna na vrt so bila zaprta, ker se je že mračilo in sladkega in svežega šuma dežja ni bilo več slišati. Slišalo se je samo težko dihanje done Frančeške.

Ona je samo z enim rahlim znakom pokazala, da ve, da je Agliardi tu: z dolgim pogledom in zasanjanim nasmehom. Potem, takoj, se je z drugim pogledom in drugim nasmehom, polnim neizrecne ljubezni in miline, obrnila k možu. To je bilo vse; ali izraz nemira, ki jo je prevzemal nekaj ur prej, je izginil in roke pod odejo se niso več premikale.

Grof Sarici je stal, kakor ponavadi, na levi strani vzglavja: Agliardi na desni, nekoliko dalje.

Premagujoč bolelost, ki ju je razjedala, sta se na vso moč trudila, da bi se kazala neobčutna.

Ona, žena, pa ni več trpela. Pri telesnem kakor duševnem trpljenju je meja, preko katere ne čutimo več nobene bolečine. Iz one omotice, v kateri je blodila nalik ladji brez vesel na nepremičnih vodah, je štrlela mračna ena sama čer misli: zavest, ako ne spomin, dveh ljubezni, ki sta bili smisel njenega življenja.

Ena ni žalila druge. To, kar je od sebe dala enemu, ni bilo ukradeno drugemu: kakor sta bila različna onadva, tako je bila bogata njena narava. Moževo ravnanje je popolnoma pomirilo njeno dušo. Rada bi bila dvignila roko, da bi ju pozdravila in blagoslovila; ali ni mogla; ni mogla niti govoriti. Tudi onadva sta molčala, in ta molk je bil poln svečanosti in veličanstva.

Prevedel A. G.

Gustav Strniša:

Morilec

Zakaj sovražite mucke in pri tem nazivate svoje ljubice s tem imenom? E, iz tega sledi, da lažete svojim sladkim deklicam, kadar jih objemate in se jim laskate!

Kako ljubke so mačice, nežne in gibčne, njih žametne šapice mehko gladijo dražestno ročico svoje gospodarice, ali pa trmasto kažejo svoje roženobeke krempljice in godrnjajo brez vzroka, kakor njihove mlade gospodinjice, kadar so slabe volje in se šobijo ter jeze, a same ne vedo zakaj.

Dekle, ki sovraži mucka, ne bo nikoli udano ljubilo svojega moža, a fant ne bo v zakonu milosrčen mož, siten čmerikavec bo in sovražil bo vse nežno in ljubko.

* * *

Žalostno povest o mucah vam danes povem, ki mi jo je pripovedoval razbojnik Gavran tisto noč, ko je čakal v celici smrti, da ga odvedejo na morišče.

Ko sem vstopil v celico ubogih duš, je sedel na postelji velik, širokopleč mož, ves poraščen. Ko sem mu pogledal natančneje v obraz, sem se začudil, v njegovih divjih potezah se je odražala popolna moška lepota, mračne razbojnikove oči so pa zrle vame s temnim bleskom.

Pozdravil sem ga. Gavran mi je komaj odzdravil. V roki je držal kos pečenke in jo hlastno goltal z neko posebno slastjo, kakor bi se bal, da ne pristopi preje rabelj, predno dokonča obsojenec svojo večerjo.

Prisedel sem. Vprašaje me je pogledal.

„Gavran, povejte mi kaj iz vašega življenja. zanima me, popisal bi to in sporočil ljudem!“

Ropar se je prezirljivo zarežal in zamahnil z roko. Naslednji trenutek se je pa njegovo lice spet zresnilo, urno, kot bi hotel zgrabiti svojo pravkar rojeno misel, je vzkliknil:

„Vendarle bi vam povedal svojo povest, povest o Gavranu, razbojniku. Veste, pred smrtjo se lotevajo človeka čudni, nepojasnjeni občutki, kakor sitne muhe so, ki ne mirujejo, če ima človek še tako mirno kri. Največkrat se mi poraja misel na mucke, pri njih sem

začel, še danes se mi smilijo, če se spomnim nanje.

Bil sem majhen pastirček, moj nezakonski oče je bil potepuh, a mati kravja dekla, zelo butasta ženska.

Pasel sem ovce kmeta Tadeja, živel v naravi, se pretepal s pastirji in počasi krepil svojo moč. Starejši tovariši, ki so me čestokrat nabunkali, so postali moji učitelji, ki so me marsikaj slabega naučili, a kmalu sem jih v hudobiji še prekašal.

Ko sem bil komaj 16 let star, sem že lazil za našo deklo Mreto, ki je bila divja in močna ženska in je posebno sovražila mačke, kjer je mogla je brnila kako mucu, ali jo sunila iz strehe.

Mreta mene ni marala, kot menda nikogar ne; včasih se je pa trgala z menoj kot poradni paglavec, kadar ji je bilo dovolj, me je sunila od sebe, da sem odletel kot mlado ščene.

Naša domača mačka je skotalila 4 mucke. „Da mi jih kdo ne spravi v kraj,“ je dejal takoj prvi dan gospodar in preteče pogledal Mreto. Dekla je skremžila obraz in odšla iz hiše, jaz pa takoj za njo.

„Mreta, ali se jeziš, ne jezi se,“ sem ji dejal in jo prijel za njeno lopatasto dlan.

Punčara se je zarežala, hipoma se je nekaj spomnila, zgrabila me je za roko in me potegnila za svinjak:

„Ti fant, ali se pa tebi tudi lahko zaupa,“ je začela?

„Meni Mretka, menda ja, saj vidiš, da sem čisto nor nate,“ sem ji odvrnil.

„Temu hudiču bi rada posvetila in se nad njim znosila, ne vem, kaj ima na teh ostudnih mačkah,“ je dejala Mreta in me vprašaje pogledala. Potem me je trenutno stisnila k sebi in mi zašepetala, da hoče postati moja, če spravim vse štiri mačke s sveta. Seveda sem ji takoj obljubil.

Mati mačka je skrbno čuvala svoje mladice. Slednji dan jih je vodila po deski na svigli in to sem si dobro zapomnil. Še tisti večer sem odmaknil desko, ko je stal na nji majhen polslep mucek, strmoglavil je na tla in bil je kolikortoliko omamljen. Urno sem segel po

njem in sem ga treščil z vso silo ob zid, da je obležal.

Ker sem bojazljivec, sem se prestrašil, da bi me ne dobila stara mačka in me opraskala. Pobegnili sem.

Naslednji dan je starka povsod iskala svojega mladička, po katerega sem se po uboju vrnil in ga vrgel v gnoj, našla ga seveda ni. Svoje delo sem nadaljeval in ubil vse štiri mladiče.

Nejasen občutek groze sem začutil, ko sem ubil prvo mačico, skoro nič nisem spal tisto noč. Tedaj sem si laskal, da ne morem biti razbojnik kot so drugi, a pozneje sem spoznal, da sem bil še slabši, čeprav imam samo en umor na vesti — drugi ubijajo, da si prisvoje denar, a jaz denarja nisem posebno ljubil. Deklo Mreto sem menda ubil, da bi ubil tudi svojo dušo — svojo vest in vso tisto grozo in plašljivost, ki me ni zapustila, odkar sem ubil prvo živo stvar. Seveda sem pozneje spoznal, da se vesti ne more ubiti in da sem si samo obtežil lastno gorje, a bilo je že prepozno.

Ko sem pobil tiste mačice, sem strašno zasovražil dekle Mreto. Ker je bila močnejša kot jaz, sem jo hotel v spanju pretepsi, a nisem mogel k njej, bila je dobro zaprta v svojo čumnato. Zastudila se mi je, nisem se več zmenil zanjo, a ona se je norčevala iz mene.

Zazdelo se mi je, da me tiste mucke spremljajo povsod, da, še zdaj sem včasih prepričan, da skačejo okoli mojih nog, kakor bi pozabile moj zločin.

Hotel sem se vsega otresti in odpovedal sem službo ter odšel za hlapca k nekemu staremu konjaču. Sprejel me je. Ne vem zakaj je zavladalo med nama popolno soglasje, čeprav je bil on čisto drugačen človek: kadar je pobijal z debelim kijem svoje pse, so mu vedno curkoma lile solze po obrazu, a ko je nehal, se je oddahnil in mirno prižgal svojo pipico ter vzdihnil: „O, kako težek kruhek imam, konjač je pa res revež, še zdaj se mi živalice smilijo, ampak poklic je poklic!“ Pri meni je pa bilo povsem drugače: ko sem pse pobijal, sem se jim režal in divje mlatil po njih. A ko je bila moja morija končana, sem se skrtil v kak kot, kjer sem trepetal tajne groze, ki se je pri vsakem uboju stopnjevala. Zazdelo se mi je, da je v tem uboju grozno razkošje člo-

veka, ki izgublja svoj razum; vendar sem še danes pri zdravi pameti kakor vidite, čeprav že čujem delavce, ki razbijajo na jetniškem dvorišču in pripravljajo zame visoke vislice — moj grob.

Potem sem se pa zbal svoje lastne groze in sem od konjača kar skrivaj pobegnili. Nekaj časa sem hodil okoli in iskal delo, a posebnega veselja nisem imel do njega. Postal sem capin. Ker so mi rekle vlačugarice, da sem lep človek, kar mi je laskalo, sem pričel še z njimi in bil kmalu izključen iz poštene človeške družbe.

Ko sem včasih premišljeval o svojem življenju, sem se vedno spomnil na tiste mucke in na dekle Mreto. Moja groza, ki mi je postala nekako potreba, me ni več zapustila, še sam sem koprnel po njej in ubil vsako žival, do katere sem sploh prišel. Kadar sem se pa spomnil dekleta Mrete, sem začutil vedno divjo mržnjo do nje, saj sem spoznal, da je bila ona tista, vsled katere sem pričel ubijati živali.

Vedel sem kje Mreta služi in sklenil sem zaorati z njo.

Neko noč sem se priplazil k nji. Okno kamrice je bilo precej visoko, a odprto. Kmalu sem splezal v sobo. Pretepel sem Mreto kot psa, a ona je lazila po kolenih za menoj.

Vedel sem, da ima mnogo denarja, omenil sem ji. Sama mi ga je ponujala in trdila, da me še vedno ljubi in da ni nikoli nikogar drugega marala. Ostal sem nekaj časa pri nji. Ko je zaspala se je v meni spet vzbudilo ono divje sovraštvo. Vzel sem svoj nož in ji prerezal vrat. Denar sem pustil in odšel.

Komaj sem prišel v brlog, kjer sem prenočeval, se je pojavil v moji duši neznan strah in žalost. Šele tedaj sem spoznal, da sem zver, saj sem umoril človeka. Tista groza, ki sem jo občutil, ko sem pobijal živali, se je zdaj prelevila v strašno žalost. Zagrebel sem glavo v slamo in tulil celo noč ter se premetaval po postelji.

Mislil sem, da me ne bodo dobili; sicer sem pa trpel tako hudo, da se zato sploh nisem več mnogo brigal. Pa so me zvohal psi. Konjač je imel prebrisanega pudlja. Ko je šel tisti dan po umoru dekleta Mrete mimo hiše, se je spomnil, kako je nekdanj čul o policijskih psih in poklical je svojega psička. Tistega psa sem včasih, ko sem bil še konjačev hlapec

pretepal vsled same jeze, da ga nisem smel ubiti. In žival mi je vrnila milo za drago. Pridrevil je v tisto bajto konjač z orožnikom. Jaz sem takoj vse priznal in po meni je bilo.

Bil sem par mesecev v zaporu, potem pred porotniki obsojen in nocoj je moja zadnja noč.“

* * *

Ko je razbojnik dokončal svoje pripovedovanje, je mirno obsedel. Hotel sem se posloviti, pa so se odprla vrata celice in pojavil se je Gavranov zastopnik s paznikom:

„Gavran, brzojavno ste pomiloščeni,“ je zavpil zagovornik ves zasopljen.

Ozrl sem se v razbojnika. Nekaj časa je mirno gledal okoli sebe. Potem je pa skočil kvišku in jel plesati po sobi in med smehom vpiti: „Oproščen sem! Nedolžen sem, nikogar nisem ubil, ne živali ne človeka! Mucke, spet ste pri meni in še vi psi, garjevci, ki sem vas

pobijal in tudi Mreta je prišla. No, pa zaplešimo in vse pozabimo, saj ni bilo nikoli, ne, nikoli!“

Gavran se je sukala vedno hitreje, si brundal lahko popevko in varno stopal po tleh celice ubogih duš, ki gotovo še ni doživela, da bi plesal v nji obsojenec, ki je gledal že smrti v obraz.

Ples Gavrana je bil vedno bolj divji, pristopil je paznik in ga hotel ustaviti. Razbojnik se je pa sukala kar dalje. Oči so mu izstopile, grgrgal je nerazumljive besede in se naposled vrtel kar okoli svoje osi. Pristopil je še drugi paznik in siloma ustavil s svojim tovarišem razbojnika.

Gavran se je zravnal, pogledal meglečno okoli sebe in se jel gladiti po svoji levici: „Mucke, moje mucke, pustite mi jih, ne vzemite jih!“

Mesto na vislice so ga zjutraj odpeljali v blaznico.

Obrazi iz ljubljanske drame

Silvester Škerl:

Mesto uvoda*

Gospod urednik!

Ko sem sprejel Vaše ljubeznivo vabilo, da opišem v vsaki številki letošnjega letnika „Domačega prijatelja“ enega ali več igravcev ljubljanske drame, se mi naloga ni zdela bogzna kako težavna. Saj jih poznam vse po vrsti, naše igravce, z odra in po večini tudi v „civilu“ — kako neki naj bi bilo težavno pisati o tako dobrih znancih?

Pa stvar v resnici ni tako preprosta in lahka. Dasi sem v naprej dobro vedel, da so obrazi, ki naj jih opišem, fragmentarni in nedoglednim spremembam podvrženi kakor pač sleherno živo bitje, pa sem se tudi dobro zavedal, da bodo moji opisi radi ozko mi odmerjenega prostora to fragmentarnost še poglobili, se me je vendar lotil preplah, ker preden bi se mogel spustiti v opis posameznih naših igravcev, bi moral na dolgo govoriti o gledališču samem in tega, gospod urednik, niste želeli od mene, ko ste me pozvali k sodelovanju.

Zato ne zamerite, da Vam — v opravičilo za porušnost mojega opisovanja naših igravcev — vsaj

* Opomba uredništva: V prihodnji številki bomo priobčili Škerlov opis g. Skrbinska in ge. Juvanove.

enako površno razložim, kar se mi neodpustno zdi zamolčati.

Vem, želeli ste objaviti niz slik, nekoliko opisa, v zabavo čitateljem, da se razširi zanimanje za igravce ter smisel za gledališče, za ta opravljanju toliko izpostavljeni hram umetnosti. Kajne, gospod urednik, tak je bil Vaš hvalevredni namen. Odpustite mi, če se ne morem tako zlahka sprijazniti s tem načinom opisovanja. Verujte, opis naših igravcev bi bil dolgočasen, malo poučen in malo pripraven za čitanje, če čitatelju ne nudite prej nekaj direktiv, vsaj nekaj opore, da more sam presoditi, kakšno vrednost imajo zanj igravci, katerih slike naj prinaša naš list.

Ako bi mogel opisati čitatelju gledališče kot tako v vseh odtenkih, bi mogel šele zbuditi v njem tisto pravo zanimanje in razumevanje za igravca, edinega legitimnega in pravega predstavnika gledališča.

Dovolite mi zato, gospod urednik, da vsaj v glavnem naštejemo dejstva in stvari, ki mi služijo za podlago opisovanja in presojanja igravcev in ki pred očujejo zlasti sedanji položaj gledališča, to je tistega kompleksa, čigar središče in os je igravec — tistega kompleksa, ki vtiskuje igravcu svoj neizbrisni pečat... in tudi narobe, pa na slednje lahko opozorim posebej pri opisu posameznih igravcev.

Stvar, o kateri sem dolžan spregovoriti, je tako zvana „gledališka kriza“. Ne mislim baš na tisto periodično finančno bolezen ljubljanskega gledališča, dasi segajo tudi njeni bistveni vzroki v ta okvir, ampak o krizi, ki se je dolgo pripravljala in je naposled izbruhnila povsodi, kjer gojijo ljudje gledališko umetnost. Najprej moramo poznati vsaj glavne vzroke te splošne gledališke krize, potem šele smemo razpravljati o slovenskem in ljubljanskem gledališču posebej, a naposled nam je šele poskusiti narisati obraze ljubljanskih igravcev.

Čas se ponavlja z neznatnimi variacijami. Opiraje se na to izkustvo, postavljam svoje misli o krizi sodobnega gledališča. Za definicijo gledališke umetnosti naletimo na dve bistveno različni teoriji: prva pravi, da je gledališka umetnost *reproduktivna*, druga pa da je *produktivna*. Po prvi teoriji bi bil igravec virtuoz, po drugi pa samonikel umetnik. V resnici pa je težko ločiti to dvoje, ker je drugo z drugim pomešano. Ako pa pogledamo sodobno gledališče, vidimo, da je prva teorija močno utemeljena, a si ne moremo prikriti, da je baš to temeljni vzrok kritične situacije, v kateri se nahaja gledališče.

Poznamo iz zgodovine gledališča dobe, ko je bila gledališka umetnost brez dvoma produktivna — dionizijske igre in *commedia dell'arte* so nam najbolj znani pojavi produktivne gledališke umetnosti. Tudi mnogi posamezni igravci, ki slovijo v zgodovini kot velikani, so bili produktivni umetniki, da ne omenjam onih mojstrov, ki so, sami poklicni igravci, ustvarili najvišjo dramsko književnost — Shakespeare, Molière in drugi — ter tako dokazali samobitnost in tvornost gledališke umetnosti, a so hkrati tudi ustvarjali predpogoj in potrebo reproduktivnega gledališča.

Gledališče naše dobe nosi pečat reprodukcije, a možnosti reprodukcije so — ne izčrpane, — ampak prenasičenemu gledavcu dolgočasne, enolične, kljub naporom, da bi tehnična sredstva podprla igravca — virtuoz. Na drugi strani se javlja baš v našem času zopet zahteva po avtonomnem gledališču, po v sebi zaokroženi tvorni odrski umetnini, o čemer pričajo zlasti poizkusi v Rusiji, v komornem gledališču A. Tairova.

Iz tega sledi, da sodobno gledališče ne nosi ustajenega, izkristaliziranega obraza, ampak je brez-

barvno ter se vtaplja v senzacijah enodnevnih, brez stalnosti in brez smotra. Tako je tudi sodobni igravec prav za prav brezbarven, dasi mnogokrat nastopi v vsem sijaju popolnega virtuoz, vesten in prepričevalen imitator.

Gledališki svet pričakuje svojega mesijo, ki bi preobrazil gledališče iz temelja, odpravil mlačnost in melanholično zastarelost igranja po programih, ki sodijo na podstrešje, ter pomladil s svežimi sokovi izčrpani teater.

Slovensko gledališče, ki je tako rekoč brez tradicije, ter si od svojega postanka ni znalo ustvariti samosvojega življenja, marveč je od nekdanj capljalo za drugimi narodi, stoji danes ob istem zamotanem in nadležnem spoznanju, da ne odgovarja zahtevam, ki mu jih stavlja čas. Igravske sile, hrbtenica našega gledališča, so se zastonj borile proti invaziji, katere posledice danes tako težko občutimo. Nismo se oklenili niti lastne dramske produkcije s tisto ljubeznijo, ki bi bila potrebna, da bi uživali brezhibne in prepričevalne reprodukcije, ko pretresajo ozračje že vse drugačne zahteve, ko se oglašajo vse radikalnejši glasovi.

Dvakrat nepripravljeni stojimo pred dogodki, katerim nasproti hodi gledališče.

In spričo vsega tega, toli zamotanega pretvarjanja — kakšen je slovenski igravec?

To ugotoviti je naloga, ki sem jo prejel od Vas in katero sem si stavil sam, gospod urednik! Razumete, zakaj se me je lotil preplah? Kljub temu čutim, da mi bo lažje zdaj, ko sem Vam načrtal vsaj nekoliko ozadja.

Omeniti mi je še, da so naši igravci po večini po zaslugi slabih gledaliških vodij zelo pogrešeno in napačno razviti, da bi marsikateri v rokah pravega voditelja dosegel vse drugačne uspehe, mnogi bi pa prišli do svoje veljave šele tedaj, ako bi prenehalo zatiranje in omalovaževanje s strani gledališkega vodstva, ta kardinalna pogreška ljubljanskega gledališča. Ne obsojam samo sedanjega, marveč zlasti tudi predvojnega gledališkega vodstva, ker na njih je krivda, da je naše gledališče danes, ko bi lahko imelo že vsaj ustavljen ensemble igravcev, kakor n. pr. zagrebško, še zmerom povsem začetniško, brez vsake karakterne poteze in brez vsakega magičnega vpliva na naš narod.

Vse umetnosti so dobre razen one, ki dolgočasi.

(Voltaire.)

Smatrajte vaše darove in vaše znanje za sredstvo, da pomagate drugim. (J. Ruskin.)

Iz Rubensovega življenja

Infantinja Izabela je poslala Rubensa na Angleško, da bi tam zaključil mirovna pogajanja. Ker je to trajalo delj časa, si je Rubens tam uredil svoj atelje. Ko je neki dan baš pričel s slikanjem, ga je posetil znan alkimist, ki mu je ponudil, da ga nauči delati zlato, ako zgradi laboratorij in nakupi sirovin. Rubens je

možaka potrpežljivo poslušal — potrpežljivo — se je privadil kot politik —, nato pa vedel v svoj atelje in mu dejal: „Zelo obžalujem, da ste prišli dvajset let prepozno; zakaj že takrat sem našel kamen modrih v teh paletah in čopičih.“

B. P.:

V snegu

Oni časi, ko smo se bali zime in zabavljali čez sneg in mraz so minuli. Sneg in led, oba sta postala naša prijatelja; kakor ljubimo polleti letovišča in kopališča, tako koprni po pozimi po gladkih, zasneženih, biserno blestečih poljanah in brdih. Nič več ne posedamo doma za zapečkom in nič več ne podpiramo slabo kurjenih peči, še manj se potikamo po zaduhlih in zakajenih kavarnah in gostilnah. Če le dopušča čas, zadenemo naše plohe na rame in hajdi ven iz zopernega mesta na beli čisti sneg! Niti megla, niti burja ali vihar, ne snežni metež, nas ne zadržujejo, da ne bi skušali svoje moči z zimskim elementom.

Žal pa nas je letošnja zima že parkrat prav neprijetno presenetila. Nekaj dni pred Božičem je kar škripalo od mraza, kosmate snežinke so se vrtili in plesale po zraku, za praznike pa smo dobili južno vreme, ki je pokvarilo smučarjem vse pričakovanje na lepo smuko. Le najbolj srbo-

ritim smučarjem ni dala žilica miru, da bi ostali doma in so odšli navzlic neugodnemu vremenu poskušat dvomljivo srečo, eni v Kam-

V Bohinjski dolini.

niške planine, drugi v Karavanke, da celo v Julijske Alpe, ponižnejši pa na Vrhniško hribovje.

Mi še pohlevnejši, pa smo jo mahnilo v Bohinjsko dolino, kjer smo „upregli“ smuke. No, „pike“, ki smo jih napravili v brozgo, so nas kmalu izpametovale, da smo postavili plohe v kot in jih zamenjali s sankami ter odšli sankat v severno ležeče grape. Če ne gre eno, mora iti drugo, smo si mislili in brzeli po zledenem sankališču.

Bohinjska dolina ima zares najlepšo lego za zimski šport. Krog in krog jo obdaja venec nebotičnih gora; na desni strmi v nebo očanec Triglav, na levi Črna prst, Lisec in Gradica, v zgornjem koncu Podrta gora in Pršivec ter drugi znani vrhovi. K vsej tej darež-

Na sankah.

ljivosti narave, pa imamo še za nameček Bohinjsko jezero, ki nudi najidealnejše, nad petna Kofcah v novem udobnem planinskem Domu, ki so ga zgradili agilni Tržiški planinci.

Zimski motiv iz Jelovce.

Bovški Grintovec in Jalovec z Lanševice.

kilometrov dolgo drsališče.

Zadnji dan starega leta pa smo praznovali

To je bilo silvestrovanje, veselo in prisrčno!

Prav vsi gostje od blizu in daleč, vse se je

strnilo v radostnem razpoloženju v eno veliko smučarsko družino. Smučarstvo združi v prijateljstvo vse sloje. Pri smučanju ne odločuje bogastvo niti visoki položaji; tam ni zavisti niti preziranja.

Vedro jutro novega leta nas je poglalo na planoto nad pastirskim stanom, kjer je ležal izvrsten sneg za smuko in seveda tudi za „piko“ — „Pika“ je namreč „strokovni“ smučski izraz za one neprostovoljne kretnje smuške tehnike, kadar te zvrnejo smučke na snežno blazino. Če se usedeš v sneg, napraviš z onim delom telesa, ki ga omenjajo drugi naši pisatelji s tremi pikami — ogromno piko.

Brez pik se do sedaj še ni rodil noben smučar.

Tako smo prebili novega leta dan v snegu in na solncu, zvečer pa smo se ob luninem svitu na sankah podričali v dolino do Sv. Ane, od tam pa z avtomobilom na tržiški kolodvor.

Sv. trije kralji so nas izvabili na Sv. Planino, kjer nas je znan smučar Badjura mikastil in dresiral na vse mile viže in načine.

Kaj hitro nas je razvrstil in njegovemu taktu je uspelo, da smo pozorno sledili navodilom in poskušali izvajati njegove vaje eno za drugo. Že prvi dan smo znali držati smučke „na ozko“, pravilno držo pokonci, hojo po ravnem, smučarski korak, počepe, pokleke in okrete.

V snegu.

Drugo jutro nas je že vadil, kako se podrskava, zdaj po eni zdaj po drugi nogi, menjava smer, kako se zibamo na smučkah in druge smučarske umetnarije. Naslednji dan nas je uril celo v pluznem zavoru ter prav mnogim doprinesel tudi že Telemark in Kristjanijo.

Seveda se nismo pri vseh teh različnih smučskih „kozjih molitvicah“ kisló držali, če smo bili pri vajah več na tleh kakor pa pokoncu. Da smo se nehote drug drugemu smejali, ko smo lovili svoje rogovile po snegu in zraku, to pa je že dano človeški naravi. — Škoda le, da je južno vreme prekinilo naše smučarske tekme in nas

zavrnilo domov v nižavo. V nekaj dnevih je v dolini, posebno v solnčnih legah, sneg popolnoma skopnel. Zato smo prihodnje proste dneve porabili za smučanje v višje ležečih krajih. Pri tem ko je bila Ljubljana v blatu, smo imeli v Kranjski gori idealen sneg za smučanje. Še lepše pa je bilo na Lanševici in pa na Jelovci.

Povsod kamor smo se povzpeli, smo imeli solnce in krasne razglede na zasnežene vrhove. Zima v gorah ima nekaj posebno mikavnega. Upamo, da še ni konec zime ter da nam pošljejo novi sneg sv. Neža ali sv. Blaž ali sv. Matija.

Mirko Kragelj:

Zimska šelesta

Iz cikla „Eva“.

Sneži. Ob nizkem oknu izbe tihe
sediš o mraku. Vdajaš se spominu ...
Prijetno plamen prasketa v kaminu,
pa vzameš knjigo v roke — moje stihe.

Zasanjaš ... Pozabljenih dni prikazni
zdajci od sten izluščijo se v temi
in zapojó Ti v melodiji nemi
refrén pozabljen o ljubezni blazni ...

Tedaj se zdrzneš. Odložiš smehljaje
spet knjigo, da izbegla bi spominu.
Prijetno plamen prasketa v kaminu,
a Ti — ah Ti, bi — plakala najraje ...

Onim, ki hočejo ali morajo graditi lastni krov . . .

Arh. Ivan Zupan:

(Nadaljevanje.)

Predhodnja in takorekoč idejna zasnova nameravane nove zgradbe leži vsekakor v ožjem družinskem krogu. Treba se je sporazumeti glede števila sob in najmanjših stranskih prostorov ter določiti vsaj približne dimenzije istih. Ne pozabite pri tem označiti sobe po njih namenu, da je mogoče že v naprej fiksirati glavno pohištvo ter razvrstiti okna in vrata tako, da so dovolj odmaknjena od sobne opreme. Mislite tudi takoj na bodočnost, če bi otroci odrasli, če jim bo potreba določiti ločene spalnice ali če bi se finančne razmere v vaše dobro izpremenile. Morda boste tedaj želeli udobnejšega stanovanja in hoteli boste prizidati nove prostore. Vse to upoštevajte takoj in to predvidite že v prvem načrtu. Poznejše adaptacije so težke in zato drage in po večini skvarijo vso harmonijo zunanje arhitekture.

Vse to pripravljajmo idejno delo pa naj bazira na realni finančni možnosti. Zato bi bilo že k internim razgovorom pritegniti strokovnjaka, ki bi vam pomagal sestaviti ta stavbni program ter vas zamogel opozoriti na vse dobre in slabe strani nameravane zasnove.

Vemo iz prakse, da ravno v predhodnem delu leži vsa križeva pot stavbenega gospodarja in da se mesece in mesece izgubi, predno pade končna odločitev. Čim več podjetij se obišče, tem več različnih nasvetov in načrtov. Ko pa teče voda v grlo, ko je treba na cesto, je pa nagla odločitev najslabša.

In sedaj zahtevate, da podjetje z največjo naglico postavi zgradbo v dveh ali treh mesecih, da delo forsira v dežju ali snegu. Pozabiti pa ne smete, da se vse to izvršuje v vašo škodo, da je to v kvar gradnji in hišici, v kateri boste preživljali vi in vaši otroci celo svoje življenje.

Zato ne zavlačujte odločitev in se pobrigajte za pravočasno oddajo načrtov in del ter se držite navodil le onega strokovnjaka, ki ste mu izkazali zaupanje, da bo delo smotreno in uspešno kar naj vas obvaruje nepotrebnih stroškov.

Na zgoraj omenjeno rak-rano naše povojne stavbne razvade glede prekratkega gradbenega roka, ne morem dovolj že uvodoma opozoriti. Solidno podjetje bi terminiranje, ki ni v okvirju tehnične možnosti, moralo odkloniti, sicer vede oškoduje gradbenega gospodarja vsled površne, nestrokovne hitrice, četudi je čezurna dela morda vkalkuliralo in s tem stavbo nepotrebno podražilo. Le s pomočjo podjetij samih se zamore ta čudna oddaja zgradb ozdraviti in bo to v prid delodajalcu in delojemalcu. S tem bodo odpadla marsikatera pota na sodnijo in končni obračuni bodo opravljeni v obojestransko zadovoljnost.

Predno pa govorimo o načrtih in zasnovi tlorisa sploh, moramo imeti stavbišče. Pri nakupu parcel bo-

dite previdni in ne sklepajte preje definitivnih kupnin, predno niste vprašali na merodajnem mestu o novi regulacijski črti, in se niste informirali glede stavbnih predpisov, če isti dovolijo na nameravanem mestu zgraditi tako hišico, kakor ste si jo zamislili. Zato pri event. nujnem zaaranju zahtevajte potrdilo, da je kupčija perfektna le v tem slučaju, če parcela ostane neokrnjena na kvadraturi in če je res možno na isti uresničiti vaše gradbene potrebe in zahteve.

So slučajji, ko se kupec ne zaveda, da so najcenejše parcele včasih najdražje in narobe. Ne pomisli namreč, da je na cenejši parceli potem zgradba relativno dražja, ker je morda vsled slabega terena težje fundiranje, da ni na parceli gramoza, ki se rabi lahko takoj pri betoniranju, da ni kanalizacije, ni v bližini vodo voda in ne elektrike. Da je zemljišče močvirno, da so dovozi otežkočeni in končno je lahko parcela brez prave solnčne lege, kar je za enodružinsko hišico najvažnejše.

Vse to je treba pred nakupom pretehtati in uvaževati, da ni končnih razočaranj in tožb.

Vzemimo slučaj. V stanovanjski krizi je kupil moj dober znanec parcelo, ki po svoji izmeri zadostuje za postavitev treh boljših enodružinskih hišic. Eno tretino obdrži za se, druge odproda prijateljem. Ko se vloži načrt oblastem, pa na žalost zve, da je na tem kompleksu jedva postaviti le eno malo hišico, ker po regulacijskem načrtu parcelo razrežeta kar dve široki cesti. Razumljivo je, da se je iz tega izcimila pravda, ki je danes dosegla že zadnjo instanco. Lahko pa si mislimo te skrbi, pota in stroške, ki presegajo že skoro trikratno vrednost parcele in človek živi še vedno v večnih dvomih.

Zato vpoštevajte ta nasvet z vso resnostjo in šele ko ste nakup definitivno uredili, mislite na podrobnejšo zasnovo nameravane zgradbe. Ako niste že preje iskali zaslonbe pri strokovnjaku, potem bo to sedaj neobhodno potrebno. Tudi o izbiri tega, si moramo biti na jasnem, ne da bi hotel v kateremkoli slučaju podčrtavati svoje osebe. Jasno pa je, da ima vsak človek svojo individualnost. Toraj si boste izbrali onega tehnika, ki vam je po svojih že izvršenih delih, z ozirom na vaš okus, najbližji, ki najbolj po svojem poklicu zamore razumeti vaše želje in težnje ter vam nuditi v zaščito vaših interesov vso tozadevno mnogoletno prakso.

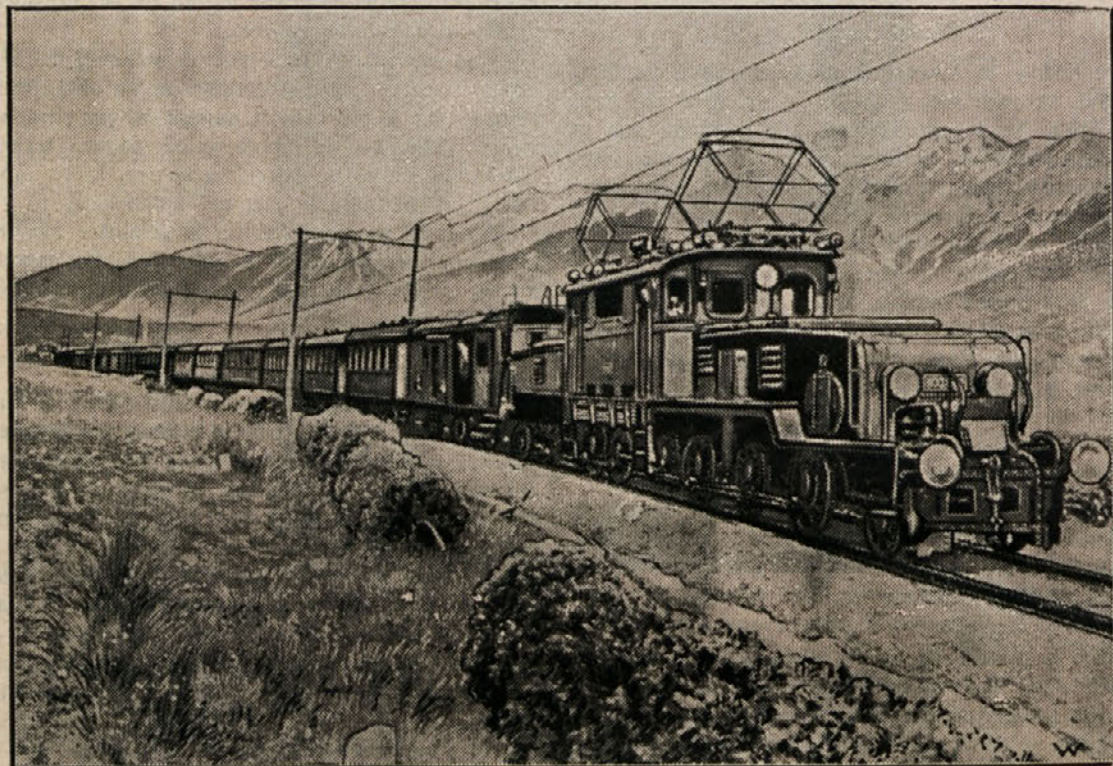
Podjetje, ki je zainteresirano na izvršitvi stavbe, vam z malimi izjemami — naredi to kar naročite in se ne poglubi v vaše stavbene zadeve tako, kakor je to potrebno.

In da baš v tej kočljivi točki ne bo nejasnosti, niti zamer, se pri obravnavi gradbenih stroškov, k tej temi še povrnemo. Zaenkrat je treba pribiti, da je pri razgovoru glede zasnove načrta ločiti dvoje in to je, se li dela hiša odnosno načrt po stavbnem programu ali po finančni zmožnosti. Po večini delajo v prvem zmislu in zato pri obračunu toliko razočarani. Zato svojemu arhitektu — zaupniku razložite ves svoj finančni položaj in svoje gradbene zahteve, da si bo zamogel ustvariti sliko možnega in nemogućnega. Ostati morate dosledno v vašem mogočem in vpoštevati geslo: za pošteno delo, pošteno plačilo. (Nadaljevanje sledi.)

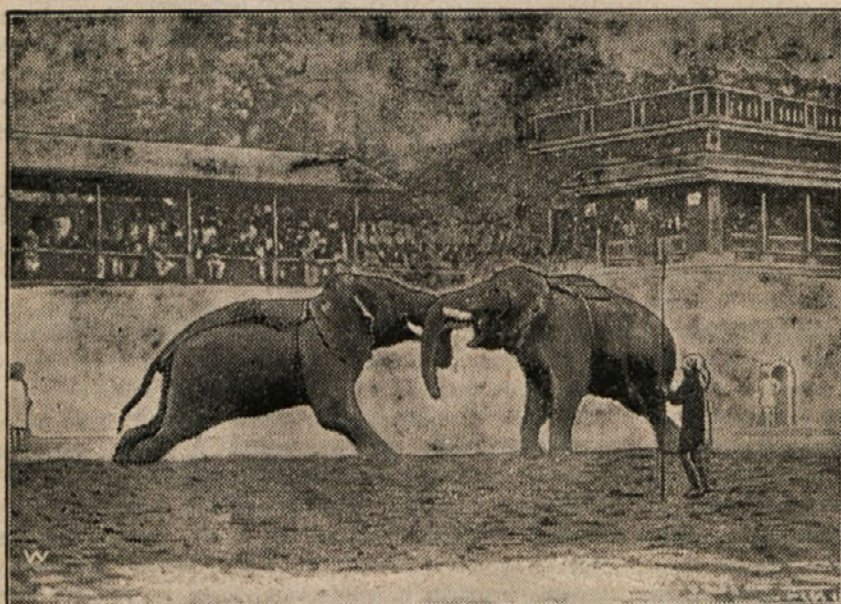
ŠIROM SVETA

Modern promet z električnimi lokomotivami se z velikim uspehom povsod tam upe- in Čehoslovaški. Električna železnica je posebna udobnost v goratih krajih, kjer je

ljava, kjer so na razpolago vodne sile. V Evropi je električna železnica razširjena v Švici, Franciji, Zgor. Italiji, po vojni tudi v Avstriji

mного predorov, ker ne pokvarijo zraka s premogovim plinom, kakor se to dogaja s sedanji lokomotivami na paro.

Dvoboj med slonoma.

V Indiji se zabavajo na ta način, da prirejajo borbe med sloni. V ta namen razkačijo slone, ki jih potem spuste v nalašč za to napravljene arene, kjer se uboga žival med seboj kolje, da se ljudstvo zabava. Tak dvoboj, ki je sila okruten, se vrši toliko časa, da ena žival pogine. Običajno pa je tudi zmagovalec tako zdelan, da ga morajo ubiti. Med borbo gledavci kriče, da s tem še bolj podžgo in razkačijo živali.

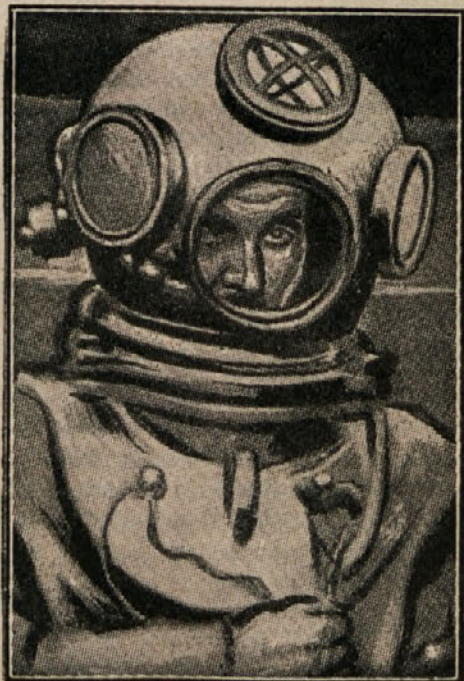

RADIO

Kdo danes še ne pozna radia? Pa vendar še ni preteklo veliko let, ko se je smatralo praktično brezžično prenašanje zvokov za domišljijo prenapetih izumi-

teljev. Danes si že radio aparate nabavljajo tudi manj imoviti sloji. Brihtni amaterji si pa aparate kar sami napravijo.

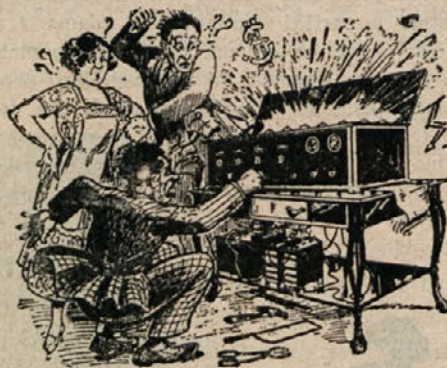

Čudovita je ta iznajdba in se neverjetno hitro izpopolnjuje. Cele plesne prireditve napravijo na radio. Več sto ljudi lahko pleše na muziko, ki se igra v Bar-

celoni, v Rimu, v Parizu ali Bog zna v katerem kraju. Tudi v Ljubljani smo imeli pretekli mesec tak ples.

Radio se uporablja za vse mogoče stvari, za poročevalsko službo, za borzne špekulacije, za predavanja, za rešilne akcije, za vojne svrhe, na aeroplanih, v vlakih, na ladjah in celo v morski globini se uporablja radio, kjer ima potapljač v čeladi oddajno postajo.

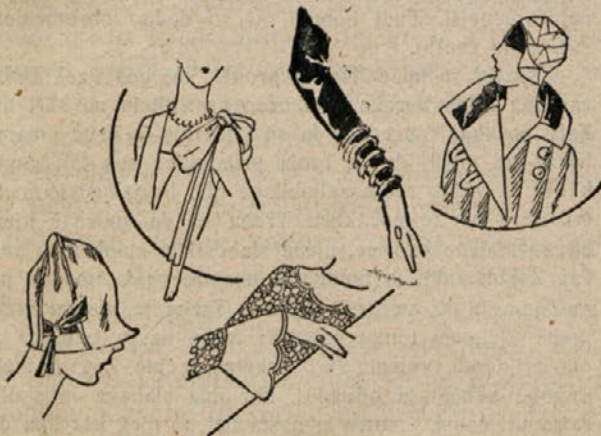
Seveda ima radio, kakor vsaka nova iznajdba, svoje nasprotnike. Med te nasprotnike spadajo oni, ki ne znajo ravnati z aparatom in ki v svoji razboritosti

vrtiljo in sukajo po aparatu toliko časa, da ga v „sveti jezi“ treščijo ob tla, pri tem pa prisegajo, da ne sme radio nikdar več v hišo. No, pa se bodo že še premislili.

Modni saloni v Parizu

Veliki pariški konfekcijski in modni saloni so svetovnoznane zanimivosti. Oni postavijo stvari na ogled, ki jih ni nikjer drugje videti. Če vas zanima sijaj in razkošnost, tedaj si oglejte trgovsko hišo Paul-a Poiret-a. Želite li videti enostavne in mladostne modele, tedaj pojdite k Chavel-u. Želite mirno eleganco, tedaj stopite k Worth-u. Če bi pa radi ženialne in pitoreske stvari, tedaj morate k Chernit-u. Nobena pariška trgovska hiša ni samo blagovno skladišče. Vsaka ima svoj slog, svojo osebnost.

Pariške trgovine pa niso v nobnem oziru poceni. Tam je nakup obleke tako važna zadeva, kakor v Londonu nakup hiše. Obleka ne bo vržena na mizo kakor

vreča moke. O ne, obleka se pred vami spreha sve-
tlikajoče in šumeče in obleka živi. Za ceno nikdar ne
zveste preje, predno niste v obleko do ušes zaljubljeni.
Prodajalci in prodajalke govore z vami o vseh mogočih
tisoč drugih stvarih, samo o ceni obleke nikdar. Toa-
leta vam ne bo nikdar ponujana, kakor prirojena, za-
šita in nakinčana tkanina, temveč vedno kot čudovito
delo mojstra. Pariške konfekcije so ateleji umetnikov.
Njih proizvodi se razkazujejo, kakor bi bile slike naj-
večjih slikarjev. Nobena beseda o cenenosti in trpež-
nosti obleke. Oboje se smatra kot samoobsebi umevno.
Ako vstopi v pariški modni salon dama z rudečimi
lasmi, tedaj ji ne bo nobena prodajalka ponudila roza
toaleta. O ne. Najprvo bo nakupovalko proučevala.
Njene lase. Njene oči. Njeno postavo. Njeno denarnico.
V nekaj trenutkih pozna in presodi nakupovalko popol-
noma. Ona čuti, kaj ji bo pristojalo in ugané priličen zne-
sek, ki ga misli kupovalka žrtvovati. Saj ona ne pro-

daja odeje za konje, temveč toalete in se mora tedaj
obleka dami dobro prilagoditi, dobro pristojati. Kar se
v Parizu prodaja, to sploh ni obleka, temveč magičen
dekorativen efekt, ki damo za 10 let pomladi. V pariško
trgovino vstopi 36 let stara dama, iz nje pa pride
26 letna — kaj jo tedaj cena briga.

Če želite klobuk, tedaj prodajalka ne bo posegla
po prvem najbližjem in vam ga ne bo poveznila na
glavo, kakor kak lonec. O ne. Ona vas proučuje, išče
10 minut po svoji zalogi, odpira omare, kartone, pre-
obrača vse mogoče predale in v duhu primerja, kaj bi
vam pristojalo. Šele potem vam prinese klobuk, ki ga
morate kupiti, ker je klobuk za vas napravljen, nalašč
vam prirojen, vam prikladen in samo vam in nobeni
drugi. V Parizu klobuk ni samo pokrivalo za glavo,
temveč je klobuk stalen spremljevalec vašega obraza
in vaše obleke.

Kadar se ženite . . .

„Človeku ni dobro sa-
memu biti“, je vzkliknil Bog
oče, ko je videl Adama za-
puščenega sredi raja. In res
je tako. Pridejo leta, ko si
človek zaželi prijateljice, ki
naj mu lajša živlensko pot.

Pri nas je še pri ogrom-
ni večini ukoreninjen dru-
žabni red, ki določa, da naj
je zakon do smrti. Smrt naj
šele razveže zakonske spo-
ne. Za zakon se še ne za-
hteva nobenega izpita, nobe-
ne preizkušnje, niti ni treba

pravstvenega, še manj pa zdravniškega izpričevala.
Ženi in možl se vseprek in velikokrat brez temeljitega
treznega prevdarka.

Razuzdanji, lahkoživci, pijanci, kvartopirci, ki niso
dovelj energični, da bi se odvadili teh strasti, naj osta-
nejo samci, ker je zakon s pijancem ali lahkoživcem
najnesrečnejši. Tudi bolniki, ki so dedno obremenjeni,
naj se ne ženijo.

Oženi se mlad. Dobro prouči, kaj boš vzela. Dolga
zaroka, dolga poroka. Ljubezen ne vidi in ne sliši nič.
Zato počakaj s poroko, da se iztrezniš iz prve omame.
Nikar ne misli, da je tvoja prijateljica res tak angel,
kakor jo vidijo tvoje zaljubljene oči. Preizkusi jo malo,
eno leto bo že počakala. Treba je, da spoznaš njene
navade, njene kaprice, njene slabosti in sploh njen zna-
čaj. Zakon zahteva mnogo samozatajevanja, mnogo po-
puščanja in še več odpuščanja. Treba je, da se pril-
godiš njenemu temperamentu; treba pa je tudi, da se
ona prilagodi tvojemu živlenskemu načinu. Zato je treba
vzgoje. Skušaj jo odvaditi, kar ima slabega in skušaj
razumeti žensko naravo in posnemaj po njej, kar ima do-
brega. Skušaj jo privaditi na ubogljivost, varčnost in
delavnost. Če si ti takoj prve dni zaroke postavi po
robu in ne bo kazala volje, da se odvadi muhavosti in
morebitnih kapric, tedaj ti tudi kasneje ne bo dobra

žena. Poizveduj, kako se obnaša doma napram stari-
šem, bratom in sestram, kaj počenja v svojem prostem
času, kakšne prijateljice ima i. t. d. Popis, ki ga dobiš
iz njenega prejšnjega življenja, ti je lahko ogledalo,
kakšna bo napram tebi.

Žena, ki te po izobrazbi prekaša, ti bo ob marsi-
kateri priliki dajala zafrkljive lekcije.

Ne ženi se radi bogastva, kajti bogastvo mine, žena
ti ostane. Če so tvoji dohodki prepičli za dva, tedaj ni
sramota, če je tudi žena v službi. V tem slučaju sve-
tujem, da odložiš prirastek otrok na boljše čase, ko si
prihraniš nekaj gotovine za nabavo oprave in drugo.
Varuj se dolgova, ki upropaščajo vse mlade ljudi. Z var-
čevanjem nikar ne odlašaj. Napravi pameten proračun
in program, kam boš dajal svojo plačo in ženine do-
hodke, koliko boš porabil za vsakdanje življenje, koliko
boš dajal za stanovanjsko opremo in koliko za hude
čase, za bolezen, brezposelnost in nepredvidene ne-
sreče. Tudi življenska zavarovalna polica more priti v
hišo. Prva leta je treba pač opustiti vsako potrato, ka-
varne in gostilne.

Napram ženi nikar ne skopari, posebno še, če si
sama služi svoj kruh. Bodi proti njej tak, kakor si bil
prve tedne, ljubezniv, obziren in postrežljiv. Pomni, da
je pravica za oba enaka. Če že greš na zabavo, na iz-
lete ali na oddih, tedaj vzemi vedno s seboj ženo. Ne
ostajaj vse noči zunaj z izgovorom, da imaš seje in sta-
novske sestanke, ki so samo izgovor, da si lahko sam
zunaj hiše. Ženi je dolgčas in si kaj kmalu dobi tolaž-
nika, ki ti bo hodil v zelnik in nasadil imenitno rogovje.

Ne pozabi na njene rojstne in godovne dneve. Tudi
bo vesela, če ji boš ob obletnici poroke prinesel nekaj
roč. Ne odreci ji vsake želje. Pri tem jo pa seveda ni-
kar preveč ne razvadi, ker bo sicer postala svojeglava
in uporna. Vse žene ni razvajati po enakem kopitu,
vsaka ima svoje dobre in slabe strani.

Če si siten in slabe volje, tedaj pomni, da žena ni
strelovod, kjer lahko streseš svojo nejevoljo. Ne po-
zabi, da je žena dar božji.

FILM: LJUBEZEN JEANNE NEY

Mestece na Krimu. V malem hotelu se vrši hrupna zabava častnikov bele garde. Vse je veselo in razigrano, le eden častnikov je, ki gleda s prezirom na to razuzdano početje svojih tovarišev. To je Andrej, navdušen boljševik, ki vrši kot preoblečen častnik bele garde posle boljševiškega agenta. V hotelu stanuje Chalybieff, popolna propalica, ki vrši vohunske posle za belo gardo. Sestavil je listo boljševiških agentov na Krimu in s to listo hoče napraviti kapital za svojo osebo. V mestu živi s svojo mlado hčerko Jeanne, Alfred Ney. Oba sta pribežala semkaj iz Moskve ter se nahajata na potu v Pariz. Ney je političen agent bele garde. Kot tak nakupi od Chalybieffa sestavljeno proskripcijsko listo, pri kateri priložnosti spozna Chalybieff malo Neyevo hčerko, ki takoj vzbudi poželenje in strast ničvredneža. Toda tudi boljševiki, ki imajo svoje vohunske mreže razpletene vsepovsod so kmalu obveščeni o obstoju in nakupu te proskripcijske liste. Ponoči vdere Andrej z nekaterimi svojimi tovariši v stanovanje pri Neyevih z namenom, da se liste polasti. Vname se ljut boj, v katerem pade oče mlade Jeanne kot žrtev enega Andrejevih tovarišev. Prestrašena od krika in vika prileti Jeanne in spozna v Andreju svojega prijatelja izza mladih nog, na katerega jo vežejo najlepši spomini prve porajajoče se ljubezni. — Rdeča armada je zavzela mesto. Jeanne je aretirana, toda Andreju se posreči, osvoboditi jo in v zadnjem hipu ukrcati na ladjo, da odpotuje v Pariz. Pred odhodom pa še izroči Jeanne nemu Andrejevih prijateljev svoj pariški naslov, ki pride po čudnem naključju v roke tudi Chalybieffu. V Parizu najde Jeanne ljubeznjivo in gostoljubno streho pri svojem stricu Raymond, ki jo na prošnjo svoje slepe hčerke Gabrijele obdrži kar v svoji lastni hiši. Nekaj časa nato dospe tudi Chalybieff v Pariz.

Edith Jehanne.

Pri Raymond, kateremu se predstavi kot dober prijatelj pokojnega Alfreda, najde prijazen sprejem. V svojem pohlepu po denarju sklene poročiti slepo Gabrijele, da bi prišel na ta način v posest Raymondovega premoženja. Zato se zaroči s Gabrijele, toda vsa njegova strast in poželenje velja slejkoprej le Jeani. Med tem pride tudi Andrej v Pariz. V luksemburškem parku ima Andrej z Jeanne svoj sestanek in ob tej priliki daruje Andrej svoji ljubljenci svojo sliko. Pri nekem obisku pri rodbini Raymonda pride ta slika v roke Chalybieffa in ta si jo prilasti. Pa tudi srce starega Raymonda se je vnelo za mlado Jeanne in ko ga ona nekoč energično zavrne, jo ta neusmiljeno odpodi iz hiše in postavi na ulico. Isti večer ima Jeanne zopet sestanek z Andrejem, ki mora odpotovati naslednje jutro v Toulon. Brez doma in strehe ostane Jeanne to noč s svojim ljubljencem v nekem malem predmestnem hotelu. Isto noč umori Chalybieff Raymonda in mu odvzame izredno dragocen dijamant. Kot zločinec je osumljen Andrej, kajti pri Raymond, ki našla policija Andrejevo sliko nalašč nastavljeno od morilca Chalybieffa, da bi s tem preiskavo napeljal na napačno sled. Andrej je aretiran, Jeanne pa, v velikih skrbeh za svojega ljubljenca, skuša storiti vse, da ga reši. Le en človek je na svetu, ki zamore svedočiti in pričati za nedolžnost Andrejevo, — to je Chalybieff. Ta je namreč srečal mladi par ravno na stopnjicah onega predmestnega hotela na usodepolni večer. Jeanne, ki misli sedaj samo na rešitev svojega izvoljenca, išče neumorno Chalybieffa, toda ta se ji spretno izogiba. Končno ga najde na kolodvoru baš v kupeju odhajajočega vlaka. Brez vsakega pomisleka skoči Jeanne na vlak in Chalybieff, ki se oddahne, ko izve, da Jeanne ne zahteva od njega ničesar drugega, kot zgolj omenjeno pri-

čevanje, ter je takoj pripravljen ugoditi tej prošnji, toda za ceno — — — Jeannine ljubezni. Tudi na to pristane Jeanne, samo da reši ljubljene Andreja. Ko pa postaja Chalybieff vedno bolj nadležen in vsiljiv, potegne za zavoro. Vlak se ustavi, v tumultu, odpade Chalybieffu žepni robec, iz njega pa ukradeni dijamant. Morilec je odkrit, Jeanne in Andrej pa postaneta srečen par.

Ta film, čigar vsebina je posneta po romanu Ilije Ehrenburga, se odlikuje po izredno dobri tehniki in izborni zasedbi igralcev. V glavni vlogi igra ena največjih francoskih tra-

gedkinj Edith Jehanne, izredno ljubka in prikupna. Njen ljubljenec Andrej, Unno Henning je mlad, nadvse simpatičen mladenič, ki je svoji težki vlogi docela dorasel. Slep Gabriel predstavlja Brigita Helm, poznana naši publiko kot Maria iz filma „Metropolis“. Izredno lepa in učinkovita je zlasti režija tega filma; vsaka tendenca mu je sicer tuja, vrhunec vsega mu tvori ljubezen dveh čistih src. Skozi največje težave in zapletljaje, skozi plamen in ogenj si dela ta ljubezen pot do končne zmage. Izredno velik je učinek tega filma na gledavce, zlasti na ženski del publike.

Prigode o Lon Chaney-u

Lon Chaney, mož s tisoč obrazi, ni samo v filmu popularen. Na stotine anekdot, kroži o njem.

Tu prinašamo dve izmed njih:

I.

Dober izgovor!

Po vsem svetu je mnogo nezvestih mož.

Torej tudi v Hollywood-u.

To ni tako hudo — le neprijetno je, če je človek — zasačen.

Tako se torej sprehaja novo pečeni „slamnaty vdovec“ z nekimi (ne da se utajiti) res lepim, mladim dekletom.

Ali nesreča nikdar ne počiva. Videli so ga — in vsa divja se vrne žena s potovanja. Razjarjena zahteva od moža odgovor in pojasnila.

Ali on si ve pomagati. „Krivico mi delaš,“ pravi in ji nedolžno zre v oči, „nisem te varal. Saj to vendar ni bila dama, s katero sem se sprehajal. Bil je Lon — Chaney, katerega niso spoznali.“

Toscanini kot kritik.

Signorino Eleno so smatrali vsi znanci za dovršeno pianistko. Na vsaki čajanki je vzbujala njena igra največje navdušenje. Nekoč je bil tudi Toscanini med gosti, in vsi so napeto pričakovali njegove kritike. Toscanini je molčal. „Krasno,“ vzklikne dama, „bajno“ pravi druga, „Signorina pa na klavirju res vse zna!“ — „Upam, da zna tudi pokrov zapreti,“ meni Toscanini.

II.

John Gilbert in Karl Dane imata snimanja prost dan in gresta na sprehod. Opravka nimata. Oddahniti se hočeta. Pogovore imata bolj in manj duhovite.

Vreme je bilo krasno. Karl Dane je intenzivno zrl v tla. Morda je upal, da najde biserno ogrlico.

Naj se še tako surovo glasi, a zazrl ni na mahovitih gozdnih tleh nič drugega kakor (oprostite, lepa čitateljica) malega hrošča-govnača.

John Gilbert, zamišljen, kakor je vedno v privatnem življenju, bi ubogo živalico skoro pohodil. Tedaj ga Karl Dane siloma potegne nazaj.

„Menda si zblaznel,“ zakriči nad osuplim tovarišem.

John Gilbert začudeno vpraša: „Kako prosim?“

„Kaj si znorel? Ali ne veš, kaj s tem lahko na-praviš?“ se jezi Karl Dane.

John Gilbert še vedno ne razume.

„Ali si morda siguren, da ta hrošč ni Lon Chaney?“ vpraša Karl Dane.

Vljudni Shaw.

Nek mlad igralec naprosi George Bernard Shaw-a, da mu napiše priporočilno pismo na ravnatelja nekega londonskega gledališča. G. B. Shaw napiše:

„Priporočam Vam igralca K. Igra Hamleta, Shylock-a, Machbeth-a, gosli in bilard. Bilard igra najbolje.“

Kdor še ni naročnik, naj se še danes odloči in nakaže naročnino po priloženi položnici.

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg št. 15

Na malo **Dežniki** Na veliko

Ustanovljeno leta 1839

Zadružna banka v Ljubljani, Aleksandrova c. sprejema hranilne vloge na knjižice ali na tekoči račun. Vršni vse devizne in valutne ter vse v bančno stroko spadajoče posle.

„KUVERTA“ d. z o. z.

konf. tvornica kuvert, vrečic l. t. d. Stalna zaloga pisarniškega in trgovskega papirja ter kuvert s prozornimi okenci.

Ljubljana

Karlovska cesta št. 2. — Vožarski pot št. 1.

Praktični nasveti

Glicerin v gospodinjstvu

Kot sredstvo za nego kože prednjači glicerin vsem drugim specialno-kosmetičnim sredstvom in naj se ista še tako priporočajo in ponujajo.

V gospodinjstvu zaposlene žene se čestokrat jeze radi raskavih in razpokanih rok. — Take roke niso lepe in tudi skrajno neprijetno bole in skele.

Vsemu temu pa se z malim trudom in majhnimi stroški lahko odpomore.

Po končanem gospodinskem poslu naj se roke z dobrim milom in s ščetko temeljito umije. Vstrajne madeže odstrani par kapljic limonovega soka. Splaknjene roke se z nekaj kapljami glicerina dobro odrgne in nato temeljito obriše. Tudi neprijetno zimsko rudečico obraza lahko preprečimo, ako z rokami, dokler so še vlažne od glicerina, obraz odrgnemo in ga nato obrišemo. Če to v zimskem času ponavljamo 2—3 krat dnevno, si ohranimo kožo zdravo in mehko. Pri suhem delu, kakor snaženju peči in tal si varujemo roke s tem, da si oblečemo stare rokavice.

Pri negi otrok nam je glicerin vsled svojega dobrodnejnega vpliva na kožo, neprecenljive vrednosti.

Kdor ima na glavi mnogo prhljaja, naj si glavo nekaj ur pred umivanjem temeljito namaže z glicerinom in kožo dobro odrgne. Lajše opekline namažemo z glicerinom in nalahko obvežemo z bato, katero smo istakotako namočili v glicerinu.

Tudi hud nahod odpravi glicerin. V tem slučaju zvijemo iz bate par centimetrov dolg zvitek ter ga do polovice namočimo v glicerin in previdno utaknemo v nos, kjer ga pustimo kake pol ure. Seveda je treba paziti na to, da ga ne zrinemo predaleč.

Kroglice, napravljene iz glicerina in sladkorne moke, dobro učinkujejo pri vnetju v grlu.

Glicerin je v vsaki hiši neobhodno potreben.

Konzerviranje čevljev

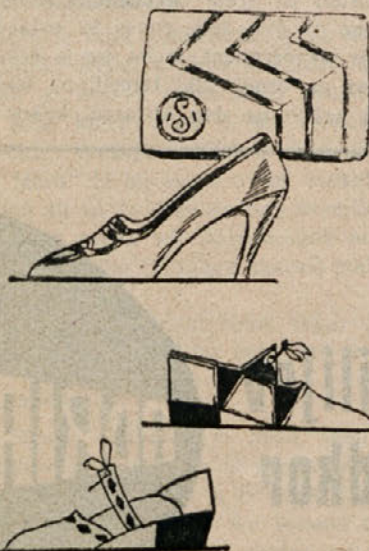
Kdor hoče čevlje dolgo nositi, mora upoštevati lastnosti usnja, mora s čevlji pravilno ravnati, pravilno snažiti in pravilno konzervirati. Usnje ima to slabo lastnost, da mu škoduje vremenska sprememba, vročina oziroma mraz. S pravilnim ravnanjem lahko obdržimo usnje dolgo časa odporno. Predvsem je treba čevlje vedno dobro osnažiti vse nesnage. Čevlje je treba namazati s krpo nalahko in samo s tenko plastjo kreme. Čevlje zlikamo najprej s krtačo potem s krpo.

Vsak mesec je treba čevlje umiti z mlačno vodo, da jih očistimo vse nesnage. Na ta način dosežemo, da se zgornje usnje ne lomi.

Čevlje ne smemo nikdar sušiti na vroči peči ali štedilniku. Na razgretim prostoru čevlje sežgemo, ne da bi o tem kaj opazili.

Priporočljivo je, da imamo najmanj dva para čevljev, tako da lahko iste vsak dan menjamo. S tem čevlji manj trpe. Menjava čevljev je pa neobhodno potrebna pri onih, ki se pote, ker znoj silno kvari usnje. V takem slučaju je neobhodno potrebno, da se dene v čevlje vložke iz slame ali plutovine. Te vložke je treba vsak večer posušiti na svežem zraku.

Madeže iz rujavih in drugobarvnih čevljev odpravimo s surovim mlekom ali nalašč za to napravljenimi čistilnimi sredstvi.

Najbolj občutljivi so lakasti čevlji. Tem škoduje vsaka sprememba temperature, zato je dobro, če se v zimskem času lakaste čevlje ogreje predno se jih obuje.

Gorske, lovske in smučarske čevlje je treba že nove namazati zgoraj in spodaj na podplatih z mlačnim lanenim oljem. Na ta način je izključeno, da bi mokrota uhajala skozi ljukničavo usnje. Premočene čevlje je naltlačiti s senom ali papirjem in jih še mokre namazati z maščobo ter obesiti na suh prostor. Ne maži jih pa prepogosto, ker tudi preobila maščoba kvari usnje.

Madeži bele kave se odstranijo iz volnenih tkanin na sledeči način: Madež se namaže s čistim glicerinom in pusti tako 10 minut ležati. Nato se lahko blago v mlačni vodi izpere in na spodnji strani zlika, dokler je blago še vlažno. Na ta način tudi najnežnejša barva ne trpi.

ZA NAŠE MALE

Za kratek čas.

Prva slika nam kaže sekanje jabolka skozi platno ali svilo, ne da bi se tkanino presekalo.

Vzemi srednje veliko jabolko, ovij ga v svilen robec, zaveži robec ter vse skupaj obesi. Nato vzemi

Hitro vdari po palici s težjo palico ali še boljše z železom. Palica se bo prelomila, kozarca pa ostaneta cela.

Kako obdržiš steklenico na slamici, ti kaže tretja slika.

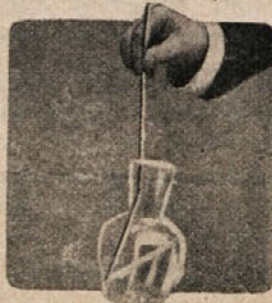
Deni v steklenico slamico in jo zlomi, kakor ti kaže

Slika 1.

Slika 2.

Slika 3.

Slika 4.

težak nož, sabljo ali kaj sličnega in v miru zamahni hitro in kratko po sredi zavezanega jabolka. Jabolko bo presekano na dva dela, robec pa ostane cel. To je zelo zanimiv eksperiment, treba pa je nekaj vaje.

Poizkus na drugi sliki temelji na istem principu. Položi palico na dva kozarca, kakor kaže slika.

slika, videl boš, da ti steklenica obvisi na slami.

Četrta slika. Vzemi steklenico za vodo s primerno širokim grlom, daj notri papir ter ga zažgi. Na grlo steklenice položi olupljeno, trdo kuhano jajce. Ko zgori v steklenici papir se zrak notri razredči. Na jajce pritiska zunanji zrak, ki ga potisne v steklenico.

**Vanilijev
sladkor**

**Pecilni
prašek**

LUD. BARAGA

SPECIALNA MEHANIČNA DELAVNICA ZA POPRAVO PISALNIH, RAČUNSKIH IN KOPIRNIH STROJEV TER REGISTRIRNIH BLAGAJN

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6/I.

Telefon šte. 2980

Zastopstvo strojev: UNDERWOOD SMITH & BROS - STOEWER - OPALOGRAF. - ROLE za računske stroje, registrirne blagajne, kopirne stroje. - BARVNI TRAKOVI.

Naše knjige

„V Ameriko in po Ameriki“ je naslov knjižici, ki je izšla te dni in ki bo prav gotovo našla prav veliko čitateljev. Tudi ljubeznjive bralke jo bodo rade vzele v roko, kajti: kdo pa ne bere rad o daljnih krajih, zlasti o Ameriki?! Naš znani publicist g. Anton Kristan, ki je v l. 1927. posetil rojake po širni Ameriki je v 24 poglavjih podal svoje vtise o ameriških mestih, o naselbinah, kjer žive naši rojaki, o njihovem življenju ter o Ameriki, kakor jo je pač videl bister popotnik. V uvodu pripoveduje avtor o težnji, ki je v niem tlela, dokler se ni užgala, in izpolnila davne želje, da pogleda v zemljo tam za „veliko lužo“. V doslovu pa konstatuje ameriški razvoj od Svobode k — Nesvobodi, k dejstvu, da je danes gospodar Amerike bančni četrt Newyorka (Wallstreet).

Med Angleži in Amerikanci je vedno dovolj dobrih šal in dovtipov. Ko se je bahal Amerikanec napram Angležu: „Ali te ne gane pred Newyorkom — pri vstopu v našo divno Ameriko spomenik Svobodi. Ali znate pri vas tako ceniti Svobodo?“ — odgovoril mu je Anglež: „Tudi pri nas postavljamo mrtvim spomenike.“ — Na to sem se spomnil, ko sem prečital naslov v lepi Kristanovi brošuri. Knjižico „V Ameriko in po Ameriki“ toplo priporočamo. Izdala jo je Zadrúžna založba v Ljubljani, ki je založila že precej lepih edicij. Cena zanimivi knjižici 12 Din. Dobi se pri Zadrúžni založbi v Ljubljani in po vseh knjigarnah.

Knjige „Družbe sv. Mohorja“.

Mohorjeva družba se je torej izpremenila v zadrugo in se preselila za stalno v Celje. K prvemu so jo silili trgovsko-pravni razlogi, k drugemu obstoječe politične in socialne razmere. Vsekakor se bo sedaj lahko udeleževala v širšem območju, tako glede na število članov, kakor na knjižni in književni program.

Kakor nam pravi koledar, je družba letos zopet dosegla 48.337 članov, torej kaka dva tisoča več kot v letih 1890 in 1921. Vzpričo organizacije po župnijah je verjetno, da bo število rastle vzlic konservativnosti, ki se je družba drži le prerada.

Prva knjiga, ki jo človek vzame v roke, je seveda koledar. Letos je z ozirom na ostalo knjižno gradivo po obsegu manjši od drugih let.

„Slovenskih Večernic“ 80. zvezek prinaša tri povesti. Z velikim zanimanjem bomo čitali predsmrtno delo pokojnega pisatelja kmetskih in zgodovinskih povesti dr. Fr. Detele. Dasi je povest, kakor omenja urednik uvodoma, tehnično pomanjkljiva, bomo opažali v njej še vedno vrline našega odličnega pripovednika, kako nam piše iz naroda za narod v živem jeziku naroda. Iz kmetskega življenja je vzeta tudi Finžgarjeva povest „Strici“. Vukov „Ministrant Ivan“ dodaja knjigi sedem strani.

Za knjigo „Moj mali Hlaček“ francoskega pisatelja A. Lichtenbergerja so člani družbi lahko hvaležni. Tako

lepih knjig nam družba še ni dala dosti. Prevel je knjigo J. Ovca.

„Zgodovina Srbov“, ki jo je spisal Silvo Kranjec, čaka ocene strokovnjaškega peresa. Na vsak način nam je potrebnih še več zgodovinskih del o splošni povestici, predvsem pa seveda o Slovencih. Kar imamo sedaj, je deloma zastarelo, deloma pa pisano tako nekritično, da le moti.

Istotako spada pod oceno strokovnjaškega peresa Erlichova „Katoliška cerkev“, 3. zvezek.

Za doplačilo je izdala družba štiri knjige. „Država“, delo vseuč. prof. dr. L. Pitamica je vsekakor ena najdragocenejših izdaj, kar ji je poklonila družba Slovencem. Z njo se bomo bavili obširneje o priliki. „Jurček Kozamurček“ je poučno-zabavna knjiga za mladino in popisuje življenje mrravelj. Priredil jo je po Bertelliju Fr. Pengov. Kdor je kdaj čital, kako pišeta o živalih Maeterlink in naš Erjavec, se mu bo zdelo to delce dolgovezo in banalno. Mladini težko da bo ugajalo. „Izbrani spisi“ dr. Janeza Ev. Kreka se nadaljujejo z II. zvezkom. V zaključek je napisal Finžgar molitvenik „Vere mi daj, Gospod!“

Knjigam se pozna enoten jezikoven brus.

Radivoj Rehar: Koromandija.

V Mariboru je izšla koncem lanskega leta mladinska zbirka pesnika Reharja, ki jo je založil sam. V nekaterih pesmih je preveč miniaturnih izrazov, seveda se s takimi lažje kujejo rime n. pr. striček, gozdiček, sestričica-siničica, črešnjico-pesmico, itd. „Klofuto“ v pesmi „Muca Maca“ bi bil moral avtor vsekakor zamenjati z zaušnico ali pa se drugače bolj pesniško izraziti. Sicer je pa zbirka razun teh malenkostnih nedostatkov zelo pestra in bo mladim čitateljem gotovo nudilo mnogo veselja.

Naslovno stran je narisal akad. slikar Janez Možan. Knjigo je tiskala „Ljudska tiskarna“ v Mariboru.

Maj: Pesmi za deco.

Pesnik Danilo Gorinšek je mlad, poln življenja, ognjevit in čuti v sebi silo dela in ustvarjanja.

Mladi pesnik veliko ljubi in iz potrebe ljubezni so porojene njegove prve pesmice. Ko listamo po knjižici, opazimo, da preveva in prepleta skoraj vse pesmi kakor rdeča nit edina in velika ljubezen — ljubezen do matere in ljubezen matere do svojega najdražjega — do otroka.

Pesmice so otroško-naivne, in če jih čitaš enkrat, dvakrat, jih znaš že skoraj na pamet in ti prijetno zvene v ušesih.

Knjižica se naroča pri pesniku samem v Celju in stane izvod Din 10.—

Pri nakupu srečk razredne loterije,
vojne škode in vseh vrednostnih pa-
pirjev se obrnite na

ZADRÚŽNO BANKO
V LJUBLJANI, ALEKSANDROVA C.

SMEŠNICE.

Star samec pravi: „Jaz bi se samo tedaj poročil, če bi našel žensko, ki bi mi bila prav v vsem popolnoma nasprotna.“

Čemu potem še odlašajš, saj je tu vendar dosti lepili in inteligentnih deklet!“

V zadnjem kotu dvorane se oglasi nekdo: „Potem pa to itak ne drži!“

„Kako“, kriči govornik, torej ni dve in dve štiri?“

— „Ha, le postavite eno poleg druge, pa boste videli da je to 22!“

Nikdar ni prav.

K materi pride Janezek in strašno joče.

„Zakaj pa vendar zopet jokaš, Janezek?“ vpraša mati.

„Ker — ker je ata v sobi obesil sliko.“

Zato pa res ni treba jokati!“ se začudi mati.

„Saj radi tega tudi ne jokam! A ko je ata zabijal žebelj v zid, se je s kladivom močno udaril po palcu.“

Pa pravi mati: „To bo kmalu dobro; le nič ne jokaj radi tega!“

„Saj sem se preje tudi smejal.“ pravi Janezek, „potem me je ata radi tega za ušesa.“

V posredovalnici.

Gospa: „Ali ste prinesli priporočila s seboj?“

Kuharica: „Da. Ali vi tudi?“

Dober nasvet.

Ančka: Rada bi svojega ženina za njegov rojstni dan s čem presenetila, ali mi morda ti lahko kaj svetuješ?“

Prijateljica: „O, to pa že, povej mu odkritosrčno, kdaj si bila rojena, pa bo zelo presenečen.“

Opozicija.

„To je tako gotovo, kakor je dve in dve štiri,“ pravi navdušeno govornik na nekem shodu.

V vlaku.

V vlaku si sedita dva gospoda ob oknu nasproti. Eden je imel tanek površnik, drugi gorak kožuh. Kar odpre gospod v kožuhu okno.

Pa pravi prvi: „Pojdite, zaprite okno, saj je vendar zunaj pasje mrzlo!“

Oni v kožuhu se ne zgane.

Pa pravi zopet prvi: „Torej prosim vas, bodite tako dobri in zaprite okno, saj je zunaj strašno mrzlo!“

Oni se zopet ne zgane.

Nato prvi jezno vstane in zaloputne okno.

„No,“ pravi zdaj oni v kožuhu, „ali mislite da bo zdaj bolj gorko zunaj?“

Amerikanca, ki si je z dolarji ogledoval Evropo, je zaneslo v malo podeželsko mesto. Ker ni bilo nobenih zanimivosti, se obrne na lastnika edinega hotela in pravi:

„V tem gnezdu morate znoreti!“

„Zakaj?, vpraša hotelir.“

„Ker se tukaj še manj kot nič ni moglo dogoditi“, odvrne Amerikanec.

Hotelir ogorčen: „Kaj?! Nič se ne dogodi?? — Šele, pred štirinajstimi dnevi smo imeli največjo senzacijo. Imeli smo mrk lune.“

Priporočamo sledeče tvrdke:

Pri nakupu — prodaji nepremičnin
posreduje najuspešneje

REALITETNA PISARNA družba z o. z.
Ljubljana, Miklošičeva c. 4.

POPPAEA izdelki so vsakomur
dostopni!

50 gr Eau de Cologne 15 D
100 " " " " " " 28 D
55 " Eau dentifrice
ustna voda 18 D

katero preizkušeno in
priznано od raznih
znanstvenikov
priporoča

Société Anonyme
Poppaea.

Paris — Ljubljana — Leipzig

Lud. Štrukelj

specijalni atelje za črko-
slikarstvo na steklo, plo-
čevino, les, zid, platno itd.

Ljubljana, Gosposka 4.

TEOD. KORN v Ljubljani

(Prej Henrik Korn)

Poljanska cesta 8. — Ustanovljena v l. 1852.

Krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni
klepar, instalacija vodovodov in centralne
kurjave.

Industrija pločevinaste embalaže
v gladki in litografirani izdelavi.

Centralne kurjave. — Kopalniške in klosetne naprave. —
Naprava strelovodov. — Stavbna, galanterijska in okras-
na kleparska dela.

V skoraj vseh ljubljanskih trgovinah kupite
lahko raznovrstno blago (izvemši živila)

BREZ GOTOVINE

na

UGODNE OBROKE

ako se poprej obrnete na

KREDITNO ZADRUGO DETAJLNIH
TRGOVCEV V LJUBLJANI.

Pojasnila in prospekti radevolje na razpolago.

Šelenburgova ulica št. 7, I. nadstropje.

ANTON KRISPER

Mestni trg 26 LJUBLJANA Stritarjeva ul. 3

Velika zaloga ročnih torbic,
kovčegov in otroških vozičkov.
Velika zaloga čevljev.

Električne
inštalacije:

Električna razsvet-
ljava, telefonske
centrale, hišni tele-
foni in zvonci.

Koncesijonirano elektrotehnično podjetje

IVAN BOGATAJ

Ljubljana, Kongresni trg 19

(Poleg nunske cerkve.)

Ček. račun št. 12.619.

Telefon št. 2003.

Trgovina in
zaloga:

Inštalacijski mate-
rijal, motorji, tele-
fonski aparati,
modernejši lestenci in
svetiljke.

Vlagajte svoje prihranke v

ZADRUŽNO BANKO
V LJUBLJANI, Aleksandrova cesta.

TEHNIČNI BIRO
LJUBLJANA, Gradišče 13

izvršuje načrte vsakojih zgradb, zunanjo in notranjo arhitekturo, interijerje proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d.

Napake, storjene pri projektiranju in gradnji stanovanjskih hiš, gospodarskih in tvorniških poslopij imajo dalekosežne posledice. V večini slučajev jih ni mogoče več popraviti. Eventuelne naknadne preureditve prostorov so zvezane z visokimi stroški.

Zato se obrnite predno projektirate in gradite na nepristranskega tehnika, ki Vam bo stal z n. svetom na strani in bo ščitil Vaše interese.

S tehničnim zastopstvom zvezani stroški so minimalni v primeri s tem, kar si lahko v vsakem

slučaju prihranite na gradbenih stroških, poznejših popravilih, preureditvah i. t. d., če so načrti racionalno zasnovani in je tudi stavba tehnično brezhibna. Zato se obračajte pisмено ali ustmeno na edino tehnično pisarno te vrste, ki sama nima interesa na izvršitvi gradbenih in drugih profesionalističnih del, ker ščiti v vsakem slučaju le stavbnega gospodarja. Iskoristite naše dolgoletne izkušnje v tehničnem in pravnem oziru in nam sporočite Vaš cenj. naslov, da Vam moremo staviti podrobno oferto.

PRODUKTIVNA ZADRUGA LJUBLJANSKIH MIZARJEV

prevzame vsakršna stavbena in pohi-
štvena mizarska dela ter jih izvršuje
točno, solidno in po jako zmernih cenah.

Tovarna na Glincah pri Ljubljani.

TEL. INT. 2410

ČEK. RAČ. 13.997